

Dosarul nr. 3ra-73/24
2-21169364-01-3ra-19012024

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – G. Cazacu
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca

ÎNCHEIERE

26 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de avocatul Liudmila Cegan în numele și interesele Ninei Catcova,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Catcova împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 16 noiembrie 2021, Catcova Nina a depus cererea de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat recunoașterea ilegalității răspunsului nr.C-1941/21 din 01 noiembrie 2021 cu referire la cererea prealabilă, repunerea în dreptul lezat, cu obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă în privința reclamantei Catcova Nina, ținând cont de formula de calcul a pensiei și anume $P=1,35\%*2479,8*53,7$, cu achitarea pensiei majorate din data de întâi a lunii de majorare și achitarea diferenței pensiei majorate.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 1 683,91 lei, beneficiar de pensie pentru limită de vârstă fiind din 21 mai 1985, cu stagiul de muncă total de 53,7 ani.

Conform dosarului personal de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă, a constatat că, la calcularea pensiei, s-a calculat și stagiul asigurat de muncă, acumulat după numirea pensiei în mărime de 17,5 ani în care s-au inclus următoarele perioade: 25.09.1958 - 05.10.1966 - întreprinderea p/ea-100; 01.03.1967 - 06.09.1993 - uzina de lacuri și vopsea; 02.12.2002 - 31.07.2005 - Institutul de Genetică și Fiziologie; 01.09.2005 - 30.06.2013 - Institutul de Genetică și Fiziologie; 01.08.2013 - 30.11.2018 - Institutul de Genetică și Fiziologie.

A indicat că prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale (CTAS) Botanica din 16 iunie 2021 nr.3347, a fost informată că, formula de calcul a pensiei este $P = 1,35\% \times T \times V \times a$, și reieșind din formula respectivă de calcul, la pensia cet. Catcova Nina Piotr, s-au adăugat doar 17 lei, care nu este suficient nici pentru a procura alimente pentru o zi, în situația crizei în care se află țara la ziua de astăzi.

Reclamanta a susținut că, făcând o simplă calculare matematică, reiese că, suma de 17 lei a fost dedusă din formula: $P = 0,0135 \times 2479,8 \times 50,3 = 17$ lei, pe când formula corectă de calculare a pensiei este: $P = 1,35 \times 2479,8 \times 53,7$, or, chiar CTAS Botanica indică stagiul general de 53,7 ani.

A menționat că, a întreprins toate măsurile de a aduce la cunoștința CTAS Botanica, că formula de calculare a pensiei este greșită și a solicitat recalcularea pensiei conform formulei corecte, cu includerea în formula de calcul a stagiului de 53,7 ani, fapt care a fost ignorat.

Ulterior, adresându-se la CNAJGS pentru ai fi acordat un avocat care să îi apere drepturile, prin decizia privind acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat nr. 1866/ACC din 15.09.2021, în acest sens a fost desemnat avocatul Liudmila Cegan.

Avocatul desemnat, acționând în interesele reclamantei Catcova Nina a întocmit și depus la Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), cerere prealabilă, cu solicitarea de a-i fi recalculată pensia, conform formulei indicate mai sus.

La 01 noiembrie 2021 (recepționată la 02 noiembrie 2021), la adresa de e-mail a avocatului desemnat, a fost remis răspunsul C-1941/21, prin care CNAS a indicat că, avocatul desemnat nu are împuterniciri de a reprezenta interesele reclamantei/petiționare Catcova Nina și respectiv, nu se atestă temei pentru examinare în fond a cererii depuse, deși cererea prealabilă a fost semnată inclusiv și de reclamanta Catcova Nina.

Consideră că, CNAS urma conform legislației, să examineze cererea prealabilă și să admită sau să refuze cerințele înaintate, aceasta fiind lăsată fără examinare.

A susținut că, CNAS, contrar prevederilor legale, din motive neîntemeiate, nu a efectuat recalcularea pensiei ținând cont de faptul că, recalcularea pensiei și respectiv majorarea acesteia a fost efectuată după formula incorectă.

Decizia CNAS nr.C-1941/21 din 01 noiembrie 2021, prin care s-a refuzat în admiterea cerințelor de recalculare a pensiei este una ilegală și neîntemeiată, pasibilă anulării, cu obligarea CNAS de a recalcula și de a achita pensia pentru vechimea de muncă, conform cerințelor formulate.

La examinarea cererii prealabile, CNAS nu a determinat corect raportul juridic în cauză și nu a ținut cont de circumstanțe importante pentru soluționarea cererii depuse, în strictă conformitate cu legislația relevantă privind acordarea și recalcularea pensiei.

A indicat că, dreptul la pensie, cu aplicarea principiului recalculării ei la majorarea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

A invocat că, Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.9 din 2004, a subliniat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării

unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție. Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. De remarcat că, art.6 alin. (1) Codul Civil stipulează expres că, legea civilă nu are efect retroactiv.

Atunci, când o lege nouă, modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi de constatare, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii noi, nu mai pot fi modificate prin interpretare, ca urmare a adoptării noii reglementări, care, conform principiului securității raporturilor juridice, trebuie să respecte suveranitatea aplicării legii anterioare.

Prin refuzul CNAS de a recalcula pensia, reclamantei i se încalcă un drept prevăzut de lege, pe care l-a dobândit la momentul stabilirii pensiei în 1985, cu toate recalculările ulterioare, până la data depunerii cererii și care nu poate fi restrâns pe toată perioada beneficierii de pensia în plată.

Toate modificările operate ulterior în actele legislative, care reglementează modul de acordare și plată a pensiilor, au efect doar pentru persoanele care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, potrivit regulilor generale de acțiune a legii în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului obținut anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Prin hotărârea din 03 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea în contencios administrativ înaintată de Catcova Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recunoașterea ilegalității răspunsului nr.C-1941/21 din 01.11.2021 cu referire la cererea prealabilă, repunerea în dreptul lezat cu obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă în privința reclamantei Catcova Nina ținând cont de formula de calcul a pensiei și anume $P = 1,35\% * 2479,8 * 53,7$, cu achitarea pensiei majorate din data de întâi a lunii de majorare și achitarea diferenței pensiei majorate, fiind anulat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1941/21 din 01.11.2021 cu referire la cererea prealabilă, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind obligată de a recalcula pensia pentru vechime în muncă în privința reclamantei Catcova Nina d.n. 12.05.1940 IDNP 0981102429899, cu achitarea diferenței pensiei majorate, conform Legii. În rest pretențiile fiind respinse ca neîntemeiate.

La 06 octombrie 2022, CNAS a depus apel nemotivat. Ulterior la 24 noiembrie 2022 a depus apel motivat împotriva hotărârii, solicitând casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiuni.

Prin decizia din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat hotărârea din 03 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă decizie, prin care: S-a respins acțiunea înaintată de Catcova Nina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recunoașterea ilegalității răspunsului nr.C-1941/21 din 01.11.2021 cu referire la cererea prealabilă, repunerea în dreptul lezat cu obligarea recalculării și achitării pensiei pentru vechime în muncă, ținând

cont de formula de calcul a pensiei și anume $P=1,35\% \times 2479,8 \times 53,7$, cu achitarea pensiei majorate din data de întâi a lunii de majorare și achitarea diferenței pensiei majorate, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea deciziei emise, instanța de apel a conchis că, Nina Catcova beneficiază de pensie pentru limită de vârstă anticipată începând cu 21 mai 1985, calculată inițial pentru un stagiul de cotizare de 26,3 ani și recalculată ulterior. Reclamanta a solicitat recalcularea pensiei la 03 ianuarie 2019, iar stagiul confirmat după 01 ianuarie 1999 a fost de 17,5 ani. În urma deciziei din 25 octombrie 2021, s-a confirmat un stagiul total de cotizare de 50,4 ani, iar pensia a fost reexaminată și majorată la 2.032,55 lei lunar începând cu 01 octombrie 2021.

Reclamanta a susținut că stagiul de cotizare este de 53,7 ani, dar actele au confirmat doar 50,3 ani. CTAS Botanica a corectat această eroare. Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că prima instanță a greșit bazându-se pe stagiul de 53,7 ani, iar argumentele din cererea de apel sunt întemeiate.

La 12 ianuarie 2023, avocatul Liudmila Cecan în numele și interesele Ninei Catcova, a depus recurs împotriva deciziei din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, a susținut că stagiul său de cotizare este de 53,7 ani, nu de 50,3 ani cum a fost calculat de CNAS. Aceasta a afirmat că diferența este cauzată de o greșeală mecanică, însă corectarea acesteia nu a fost realizată nici până în prezent. Nu au fost prezentate acte oficiale care să confirme că datele CNAS sunt greșite, ci doar declarații verbale.

Refuzul CNAS de a recalcula pensia conform formulei corecte, așa cum este prevăzută de lege ($P=1,35\% \times 2479,8 \times 53,7$), constituie o încălcare a dreptului ei.

A subliniat că pensia recalculată de CNAS, majorată cu doar 17 lei, este insuficientă pentru a acoperi minimul alimentar zilnic. Minimul de existență pentru pensionari în orașele mari, conform datelor Biroului Național de Statistică, era de 2685,10 lei, în timp ce pensia recalculată a Catcovei Nina este de doar 1683,91 lei.

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 9 din 2004 și prevederilor art. 6 din Codul Civil, o lege nouă nu poate desființa drepturile stabilite sub o lege anterioară și nu are efect retroactiv.

Reprezentanta recurentei argumentează că refuzul CNAS de a recalcula pensia în conformitate cu formula corectă încalcă acest principiu, deoarece dreptul său a fost stabilit la momentul acordării pensiei inițiale în 1985.

La 24 ianuarie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință la recursul declarat, prin care a solicitat respingerea acestuia și menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, dispozitivul deciziei recurate a fost notificat

reprezentantei recurente prin intermediul poștei electronice la 29 decembrie 2023. Astfel, cererea de recurs se consideră declarată în termen.

Examinând admisibilitatea recursului declarat, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1), (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților. Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Instanța de recurs atestă că motivele de casare invocate în recurs, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un

apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către avocatul Liudmila Cegan în numele și interesele Ninei Catcova.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către avocatul Liudmila Cegan în numele și interesele Ninei Catcova, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecătorii

Diana Stănilă

Ion Malanciuc